

# ગુજરાત સ્ટેટ એલિજબીલિટી ટેસ્ટ



## GSET અભ્યાસક્રમ

વિષય: વાણિજ્ય

કોડ નં.: ૧૭

- એકમ ૧: વ્યાપાર પર્યાવરણ અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર
- એકમ ૨: હિસાબી પદ્ધતિ અને ઓડિટિંગ
- એકમ ૩: વ્યાપારનું અર્થશાસ્ત્ર
- એકમ ૪: ધંધાકીય વિકાસવસ્થા
- એકમ ૫: ધંધાકીય આંકડાશાસ્ત્ર અને સંશોધન પદ્ધતિઓ
- એકમ ૬: ધંધાકીય સંચાલન અને માનવ સાધન સંચાલન
- એકમ ૭: બેંકિંગ અને નાણાકીય સંસ્થાઓ
- એકમ ૮: બજારીય સંચાલન
- એકમ ૯: ધંધાના કાયદાકીય પાસાંઓ
- એકમ ૧૦: આવક-વેરો અને કંપનીનું કર આયોજન

### એકમ ૧: વ્યાપાર પર્યાવરણ અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર

- વ્યાપાર પર્યાવરણના તત્વો અને વિભાવનાઓ: આર્થિક પર્યાવરણ - આર્થિક પદ્ધતિઓ, આર્થિક નીતિઓ (નાણાકીય અને રાજકોષીય નીતિઓ); રાજકીય પર્યાવરણ - વ્યાપારમાં રાજ્યનો ફાળો; કાયદાકીય પર્યાવરણ - ગ્રાહક સુરક્ષા ધારો, ફેમા (FEMA); સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબલોની વ્યાપાર ઉપરની અસરો; કંપનીની સામાજિક જવાબદારી (CSR)
- આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારનું મહત્વ અને વ્યાપ; વૈશ્વિકરણ અને તેના વાલકો; આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારમાં પ્રવેશની પદ્ધતિઓ
- આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારના સિધ્ધાંતો; આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારમાં સરકારની દખલગીરી; જકાતી અને બિન-જકાતી અવરોધો; ભારતની વિદેશ વ્યાપાર નીતિ
- પ્રત્યક્ષ વિદેશી મૂડીરોકાણ (FDI) અને વિદેશી મૂડીરોકાણનું માળખું (FPI); પ્રત્યક્ષ વિદેશી મૂડીરોકાણના પ્રકારો; પ્રત્યક્ષ વિદેશી મૂડીરોકાણ (FDI)ના સ્થાનિક (Home) અને યજમાન (Host) દેશોને થતા લાભો (Benefits) અને ખર્ચ (Costs); પ્રત્યક્ષ વિદેશી મૂડીરોકાણના વલણો; ભારતની પ્રત્યક્ષ વિદેશી મૂડીરોકાણની નીતિ
- લેણદેણની સમતુલા (BOP): લેણદેણની તુલાનું મહત્વ અને તેના ધટકો
- પ્રાદેશિક આર્થિક જોડાણો: પ્રાદેશિક આર્થિક જોડાણોના સ્તરો; વ્યાપાર સર્જન અને વ્યાપાર દિશાકેરની અસરો; પ્રાદેશિક વ્યાપારી કરારો: યુરોપિયન યુનિયન (EU), આશીયાન (ASEAN), સાર્ક (SAARC), નાફ્ટા (NAFTA)
- આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક સંસ્થાઓ: આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળ (IMF) વિશ્વ બેંક, અન્કટાડ (UNCTAD)
- વિશ્વ વ્યાપાર સંસ્થા (WTO): વિશ્વ વ્યાપાર સંસ્થા (WTO) ના કાર્યો અને હેતુઓ; કૃષિ કરાર; ગેટ્સ (GATS); ટ્રીપ્સ (TRIPS); ટ્રીમ્સ (TRIMS)

## એકમ ૨: હિસાબી પદ્ધતિ અને ઓડિટિંગ

- હિસાબી પદ્ધતિના પાયાના સિદ્ધાંતો: ખ્યાલો અને અનુમાનો
- ભાગીદારી પેઢીના હિસાબો: પ્રવેશ, નિવૃત્તિ, મૃત્યું, ભાગીદારી પેઢીઓનું વિસર્જન અને નાદારી
- કંપનીના હિસાબો: શેર બહાર પાડવા, જપ્ત કરવા અને જપ્ત કરેલા શેર ફરીથી બહાર પાડવા; કંપનીઓનું ફૂડ્યામાં જવું; કંપનીઓનું ખરીદવું, વિલિનીકરણ, સંયોજન અને પુનઃરચના
- શાસક કંપનીના હિસાબો
- પડતર અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ: સીમાંન્ત પડતર પદ્ધતિ અને સમ-તૂટ rhigjjZ; પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ; અંદાજપત્ર દ્વારા અંકુશ; પ્રક્રિયા પડતર પદ્ધતિ; પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિ (ABC); નિર્ણયીકરણ માટેની પડતર પદ્ધતિ; જીવન ચક્ર પડતર પદ્ધતિ (LCC), લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ, કૈઝન (Kaizen) પડતર પદ્ધતિ અને જસ્ટ ઈન ટાઈમ (JIT)
- નાણાંકીય પત્રકોનું rhigjjZ: ગુણોત્તર rhigjjZ; ભંડોળ પ્રવાહ rhigjjZ; રોકડ પ્રવાહ rhigjjZ
- માનવ હિસાબી પદ્ધતિ; કુગાવાલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિ, પર્યાવરણલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિ
- ભારતીય માનક ધોરણો (IAS) અને આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાંકીય અહેવાલ ધોરણો (IFRS)
- ઓડિટિંગ: સ્વતંત્ર નાણાંકીય ઓડિટ; વાઉચીંગ; મિલકતો અને જવાબદારીઓની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન; નાણાંકીય પત્રકોનું ઓડિટ અને ઓડિટ અહેવાલ; પડતર ઓડિટ
- ઓડિટિંગ ના વર્તમાન પ્રવાહો: સંચાલકીય ઓડિટ; ઉર્જશક્તિ ઓડિટ; પર્યાવરણ ઓડિટ; પદ્ધતિ ઓડિટ; સલામતી ઓડિટ

## એકમ ૩: વ્યાપારનું અર્થશાસ્ત્ર

- વ્યાપાર અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ અને વ્યાપ
- વ્યાપારી પેઢીના હેતુઓ
- માંગ rhigjjZ: માંગનો નિયમ, માંગની મૂલ્ય સાપેક્ષતા અને તેનું માપ; સરેરાશ આવક (AR) અને સીમાંન્ત આવક (MR) વચ્ચેના સંબંધો
- ઉપભોક્તાનું વર્તન: તૃષ્ટિગુણ rhigjjZ; તટસ્થ વક્ર rhigjjZ
- બિનપ્રમાણસરના ઉત્પાદનનો નિયમ: કદ વિસ્તારના લાભનો સિદ્ધાંત
- ખર્ચનો સિદ્ધાંત: ટૂંકગાળાના અને લાંબાગાળાના ખર્ચના વક્રો
- બજારના વિવિધ સ્વરૂપોમાં કિંમત નિર્ધારણ: પૂર્ણ હરીફાઈ; ઈજરાયુક્ત હરીફાઈ; અલ્પહસ્તક ઈજરો- કિંમત નેતૃત્વ મોડેલ; ઈજરો; કિંમત તફાવત
- કિંમત વ્યુહરચનાઓ: મલાઈ બટોર (Skimming) કિંમત નીતિ, બજાર પ્રવેશ (Penetration) કિંમત નીતિ; મહત્તમ માંગની કિંમત નીતિ

## એકમ ૪: ધંધાકીય વિત્તવ્યવસ્થા

- નાણાંકીય કાર્યક્ષેત્ર અને પ્રાપ્તિ સ્થાનો: નાણાંકીય ભાડાપટો
- મૂડીની પડતર અને નાણાંકીય સમય મૂલ્ય
- મૂડી માળખું
- મૂડી અંદાજપત્રના નિર્ણયો: મૂડી અંદાજપત્ર rhigjjZની પ્રણાલિકાગત અને આધુનિક પદ્ધતિઓ
- કાર્યશીલ મૂડીનું સંચાલન; ડિવિડન્ડ નિર્ણય: સિદ્ધાંતો અને નિતિઓ
- જોખમ અને વળતર rhigjjZ; અસ્ક્યામતોનું સલામતીપાણું
- આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાંકીય પ્રથા
- વિદેશી હૂડીયામણ બજાર; હૂડીયામણ દરનું જોખમ અને વાયદાની રીતો
- આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં બજારો અને સાધનો: યુરો નાણું; ગ્લોબલ ડીપોઝીટરી રસીદ (GDRs); અમેરીકન ડીપોઝીટરી રસીદ (ADRs)
- આંતરરાષ્ટ્રીય લવાદ; બહુરાષ્ટ્રીય મૂડી અંદાજપત્ર

## એકમ પ: ધંધાકીય આંકડાશાસ્ત્ર અને સંશોધન પદ્ધતિઓ

- મધ્યવર્તી સ્થિતિમાનના માપો
- પ્રસારમાનના માપો
- વિષમતાના માપો
- બે ચલો ના સહસંબંધાંક અને નિયત સંબંધાંક
- સંભાવના: સંભાવનાના વિવિધ ખ્યાલો; બેયજ (Bayes) નો પ્રમેય
- સંભાવના વિતરણો: દ્વિવર્ણી; પોયશન અને સામાન્ય વિતરણો
- સંશોધન: ખ્યાલ અને પ્રકારો; સંશોધન યોજનાઓ
- માહિતી: માહિતીનું એકત્રીકરણ અને વર્ગીકરણ
- નિદર્શન અને આગણન: ખ્યાલો; નિદર્શનની પદ્ધતિઓ - સંભાવના અને બિન-સંભાવના નિદર્શનની પદ્ધતિઓ; નિદર્શન વિતરણ; મધ્યવર્તી મર્યાદા પ્રમેય; પ્રમાણિત ભૂલ; આંકડાકીય આગણન
- પરિકલ્પના પરીક્ષણ: Z-પરીક્ષણ; t-પરીક્ષણ; વિચરણનું પૃથ્થકરણ (ANOVA); કાઈ-સ્કેવર પરીક્ષણ; માન-વ્હીટની (Mann-Whitney) પરીક્ષણ (U-પરીક્ષણ); ક્રુસ્કલ-વાલીસ (Kruskal-Wallis) પરીક્ષણ (H-પરીક્ષણ); ક્રમાંક સહસંબંધાંક પરીક્ષણ
- અહેવાલ લેખન

## એકમ ઢ: ધંધાકીય સંચાલન અને માનવ સાધન સંચાલન

- સંચાલનના સિધ્ધાંતો અને કાર્યો
- વ્યવસ્થાતંત્રનું માળખું: વૈધિક અને અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્રો; અંકુશ વિસ્તાર
- જવાબદારી અને સત્તા: સત્તાની સોંપણી અને વિકેન્દ્રીકરણ
- અભિપ્રેરણ અને નેતૃત્વ: વિભાવના (Concept) અને સંહિતિઓ (Theories)
- કોર્પોરેટ ગવર્નન્સ અને ધંધાકીય નીતિશાસ્ત્ર
- માનવ સાધન સંચાલન: માનવ સાધન સંચાલનની વિભાવના, ભૂમિકા અને કાર્યો; માનવ સાધન આયોજન; ભરતી અને પસંદગી; તાલીમ અને વિકાસ; અનુગામી આયોજન
- વળતર સંચાલન: કાર્ય મૂલ્યાંકન; પ્રોત્સાહનો અને પૂરક લાભો
- કામગીરી મૂલ્યાંકન ૩૬૦° કામગીરી મૂલ્યાંકન સહિત
- સામુદાયિક સોદાગીરી અને કામદારોની સંચાલનમાં ભાગીદારી
- વ્યક્તિત્વ: અનુભૂતિ; વલણો; લાગણીઓ; ગતિશીલ સમુહ; સત્તા અને રાજકારણ; સંઘર્ષ અને વાટાઘાટો (મંત્રણા); તણાવ સંચાલન
- વ્યવસ્થાતંત્રિય સંસ્કૃતિ: વ્યવસ્થાતંત્રિય વિકાસ અને વ્યવસ્થાતંત્રિય પરિવર્તન

## એકમ ૭: બેંકીંગ અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ

- ભારતની નાણાંકીય પ્રથાનું વર્ણન
- બેંકોના પ્રકારો: વાણિજ્ય બેંકો; પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો (RRBs); વિદેશી બેંકો; સહકારી બેંકો
- ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI): કાર્યો; નાણાંકીય નીતિ સંચાલનમાં તેનો ફાળો
- ભારતના બેંકીંગ ક્ષેત્રમાં સુધારાઓ: બેજલ (Basel) ધારાધોરણો; જોખમ સંચાલન; બિન ઉત્પાદન જોખમ અસ્કાયમતો (NPA)નું સંચાલન
- નાણાંકીય બજારો: નાણાં બજાર; મૂડી બજાર; સરકારી જામીનગીરીઓનું બજાર
- નાણાંકીય સંસ્થાઓ: વિકાસ નાણાંકીય સંસ્થાઓ (DFIs); નોન-બેંકીંગ નાણાંકીય કંપનીઓ (NBFCs); મ્યુચ્યુઅલ ફંડ, પેન્શન ફંડ
- ભારતના નાણાંકીય નિયમનકારો
- સર્વ-સમાવેશી નાણાંકીય સહિતના નાણાંકીય ક્ષેત્રના સુધારાઓ
- બેંકીંગનું ડિજિટાઇઝેશન અને અન્ય નાણાંકીય સેવાઓ: ઈન્ટરનેટ બેંકીંગ, મોબાઇલ બેંકીંગ; ડિજિટલ ચૂકવણીઓની પદ્ધતિઓ
- વીમો: વીમાના પ્રકારો - જીવન અને સામાન્ય વીમો; જોખમનું વર્ગીકરણ અને સંચાલન; વીમાપાત્રતાના જોખમને મર્યાદિત કરતાં પરિબલો; પુર્ન-વીમો; વીમાને નિયંત્રિત કરતું માળખું - IRDA અને તેની ભુમિકા

## એકમ ૮: બજારીય સંચાલન

- બજારીય ખ્યાલ અને અભિગમો; બજારીય માર્ગો; બજારીય મિશ્ર; વ્યુહાત્મક બજારીય યોજના, બજાર ભાગ, લક્ષ્યાંકો અને સ્થાનાંતિત.
- પેદાશ નિર્ણયો: ખ્યાલ; પેદાશ રેખા; પેદાશ મિશ્ર નિર્ણયો; પેદાશ જીવન ચક્ર; નવી પેદાશ વિકાસ
- કિંમતનિર્ધારણ નિર્ણયો: કિંમતનિર્ધારણને અસર કરતાં પરિબલો; કિંમતનિર્ધારણ નીતિઓ અને વ્યુહરચનાઓ
- પ્રોત્સાહન નિર્ણયો: બજારીય પ્રોત્સાહનની ભૂમિકા; પ્રોત્સાહનની પધ્ધતિઓ - જાહેરાત; વ્યક્તિગત વેચાણ; પ્રસિધ્ધ; વેચાણ પ્રોત્સાહનના સાધનો અને રીતો; પ્રોત્સાહન મિશ્ર
- વિતરણ નિર્ણયો: વિતરણના માર્ગો; માર્ગ સંચાલન
- ગ્રાહક વર્તણુક; ગ્રાહક ખરીદ પ્રક્રિયા; ગ્રાહકના ખરીદ નિર્ણયોને અસરકર્તા પરિબલો
- સેવા બજારીય
- બજારીય વલણો: સામજિક બજારીય; ઓનલાઇન બજારીય; ગ્રીન બજારીય, સીધી બજારીય; ગ્રામીણ બજારીય; ગ્રાહક સંબંધી સંચાલન
- તાર્કિક સંચાલન

## એકમ ૯: ધંધાના કાયદાકીય પાસાંઓ

- ભારતીય કરાર ધારો, ૧૮૭૨: કાયદેસર કરારનાં તત્વો; પક્ષકારોની સમર્થતા; મુક્ત સંમતિ; કરારમાંથી મુક્તિ; કરારનો ભંગ અને કરાર ભંગ સામેના ઉપાયો; અર્થ કરાર અથવા આભારી કરારો
- ખાસ કરારો: ક્ષતિ પૂર્તિ અને જમીનગીરીના કરારો; નિક્ષેપ અને ગીરોના કરારો; એજન્સીના કરારો
- માલ વેચાણ ધારો, ૧૯૩૦: વેચાણ અને વેચાણનો કરાર; ખરીદનાર સાવધાનનો સિધ્ધાંત; અણચૂકવ્યા વેચનારના હક્કો અને ખરીદનારના હક્કો
- નેગોશિએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ ધારો, ૧૮૮૧: નેગોશિએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટના પ્રકારો; નેગોશિએશન અને સોંપણી, નેગોશિએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટની નકરામાણી અને નિકાલ
- કંપની ધારો, ૨૦૧૩: કંપનીઓનું સ્વરૂપ અને પ્રકારો; કંપનીની રચના; સંચાલન, સભાઓ અને જોઈન્ટ સ્ટોક કંપનીને સંકેલી લેવી
- મર્યાદિત જવાબદારી ભાગીદારી: ભારતમાં LLP નું માળખું અને તેની રચનાની વિધિ
- સ્પર્ધા અધિનિયમ ધારો, ૨૦૦૨: ઉદ્દેશો અને મુખ્ય જોગવાઈઓ
- ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી ધારો, ૨૦૦૦: ઉદ્દેશો અને મુખ્ય જોગવાઈઓ; સાયબર ગુનો અને દંડ
- RTI ધારો, ૨૦૦૫: ઉદ્દેશો અને મુખ્ય જોગવાઈઓ
- બૌદ્ધિક સંપત્તિ હક્કો (IPRs): પેટન્ટ, ટ્રેડમાર્ક અને કોપીરાઈટ્સ: બૌદ્ધિક સંપત્તિમાં ઉદભવતા મુદ્દાઓ
- માલ અને સેવા કર (GST): ઉદ્દેશો અને મુખ્ય જોગવાઈઓ; GST ના લાભો; અમલીકરણ તંત્ર; બેવડા GST ની કાર્યપધ્ધતિ

## એકમ ૧૦: આવક-વેરો અને કંપનીનું કર આયોજન

- આવક-વેરો: મૂળભૂત ખ્યાલો; રહેદાણનો દરજ્જો અને કર ભારણ; કરમુક્ત આવકો; ખેતીવાડીની આવક; જુદા જુદા શિર્ષકો હેઠળ કરપાત્ર આવકની ગણતરી; કુલ ગ્રોસ આવકમાંથી મળવા પાત્ર કપાતો; વ્યક્તિઓની આકરણી; આવકને જોડવી
- આંતરરાષ્ટ્રીય કરવેરા: બમાણા કરવેરા અને તેમાંથી છટકવાની તરકીબો; ફેરબદલી કિંમતનિર્ધારણ
- કંપનીનું કર આયોજન: કંપનીના કર આયોજનના ખ્યાલો અને મહત્વ; કર છટણી વિરુદ્ધ કર ચોરી; કંપની વેરા આયોજનની પધ્ધતિઓ; કરને અનુલક્ષીને ધંધાની વિશિષ્ટ પરિસ્થિતિઓ: બનાવવું કે ખરીદવુંના નિર્ણયો; માલિકીની યા ભાડાની મિલકત; મિલકતને રાખવી, નવીનીકરણ કે બદલવી; કાર્ય બંધ કરવું કે ચાલું રાખવું
- મૂળ સ્થાનેથી કરની કપાત અને વસુંલાત; કરની અગાઉથી ચૂકવણી; આવક વેરા રીટર્નનું ઈ-ફાઈલીંગ